

Hyvinvointipalveluiden talousarvio 2024

Hyvinvointilautakunta 12.10.2023 § 95

8/02.02.00.01/2023

Kunnanhallitus on kokouksessaan 18.9.2023 §:ssä 186 antanut vuoden 2024 talousarvion ja taloussuunnitelman 2024–2026 valmisteluohjeet. Kuntalain § 110 mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi.

Talousarvio ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvion tulee pohjautua päivitettyyn kuntastrategiaan sekä voimassa oleviin suunnitelmiin mm. hyvinvointikertomukseen. Se on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviovalmistelussa tulee huomioida toimintaympäristön jatkuva muutos ja siihen varautuminen. Toiminnallisten tavoitteiden osalta huomiota tulisi kiinnittää tavoitteiden laatuun, mitattavuuteen ja seurattavuuteen.

Vakinaisen henkilöstön palkat budjetoidaan vakanssiluetteloiden mukaisesti, lisäksi vakanssiluettelossa on säilytettävät, mutta tällä hetkellä täyttämättä olevat vakanssit. Vakanssiluettelo ja henkilöstösuunnitelma ovat jaettu hyvinvointilautakunnalle oheismateriaalina. Henkilöstösuunnitelmassa arvioidaan toimintaympäristön muuttumisesta johtuvat henkilöstömuutokset, muuttuvat työtehtävät sekä eläkepoistuma. Talousarvioon on sisällytetty 2,5 % palkankorotusvaraus sekä varautuminen neljän henkilön eläköitymiseen.

Hyvinvointipalveluiden vuoden 2024 henkilöstösuunnitelmassa on 370 vakanssia, joista täytettyjä on 338. Vakanssien määrä on edellisestä vuodesta vähentynyt kolmella vakanssilla. Useita vakansseja täytetään vain osaksi vuotta 2024.

	vakanssien määrä	täytetyt vakanssit
hallinto	5	4
perusopetus	194	190
varhaiskasvatus	156	131
opinto- ja vapaa-aika	15	13
yhteensä	370	338

Hyvinvointipalveluiden toiminnalliset tavoitteet on laadittu hyvinvoinnin johtoryhmässä ja esihenkilöiden strategiapäivässä ja niistä

on käyty evästyskeskustelua yhdessä hyvinvointilautakunnan kanssa talousarvioitakoulussa 14.9.2023.

Hyvinvointipalveluissa keskeisinä toiminnallisina tavoitteina jatketaan edelleen Unicefin lapsiystävällisen kunta -malliin sekä strategiseen suunnitteluun liittyviä toimenpiteitä. Vuoden 2024 aikana laaditaan uusi laaja hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma sekä työstetään mm. kulttuurin ja tehostetun nuorisotyön suunnitelmia. Kolmen vuoden suunnitelmakaudella vahvistetaan kuntalaisten turvallisuutta monin eri tavoin. Kriisityön toimintamallia rakennetaan, kiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja lasten väkivaltaisen käyttäytymisen vähentämiseen etsitään toimintatapoja.

Talouden tasapainottamisen toimenpiteet näkyvät kaikilla tulosalueilla. Vuoden 2024 aikana toteutetaan päiväkotijä ja kouluverkkoselvitys, jolla pyritään löytämään säästöjä, mutta erityisesti rakentamaan tulevaisuuden ratkaisuja selvästi pienenevien ikäluokkien tarpeisiin.

Hyvinvointipalveluiden talousarvion lautakunnalle esitetyssä versiossa käsitellään vain tulosalueen ulkoista toimintakattea, koska sisäisten kulujen tiedot valmistuvat vasta lokakuun aikana. Myös kunnanhallituksen antama talousraami on ulkoinen toimintakate. Hyvinvointipalveluiden talousarvio on annetun raamin mukainen. Annettu raami on erittäin tiukka, koska yleinen kustannustaso nousee edelleen ja palkkoihin on sovittu vuodelle 2024 merkittävät korotukset.

Ulkoisen toimintakatteen raportointia vaikeuttaa Honkalammen koulun kokonaisuus. Koululle kohdennetaan sisäistä tuloa Honkalammella opiskelevista liperiläisistä lapsista ja Honkalammen koulun OKM:n valtionosuudet näkyvät koulun vuosikatteessa. Näistä syistä perusopetuksen toimintakattea tulee käsitellä ilman Honkalammen koulun ulkoisia tuloja ja menoja. Palvelualueen ulkoisen toimintakatteen kasvu ilman Honkalammen koulun kirjauksia on 0 %.

Palvelualueen ulkoisissa toimintatuotoissa on vähennystä tähän vuoteen 8,7 % eli noin 210 000 €. Tämä johtuu pienevistä hanketuotoista. Ensi keväänä mahdollisesti haettavaksi tulevista hankkeista ei vielä ole täsmällistä tietoa. Palvelualueen ulkoiset toimintakulut ovat 0,5 % pienemmät kuin tämän vuoden taso, eli noin 100 000 €.

Ulkoisia toimintakuluja on saatu vähennettyä erittäin tarkalla talouden suunnittelulla. Talousarvio ei anna lainkaan liikkumavaraa mahdollisiin muuttuviin tilanteisiin. Toimintakulujen on vähennetty seuraavilla toimenpiteillä:

- Perusopetuksessa on vähennetty kolmen opettajan ja kahden ohjaajan verran henkilöstömäärärahoja elokuusta 2024 alkaen.

- Yläkoulun ryhmien määrä ei lisätä, vaikka oppilasmäärä kasvaa tästä lukuvuodesta
- Erityisavustuksilla ja hankkeilla palkattua henkilöstöä on seuraavana lukuvuonna vähemmän, hankkeiden omavastuuosuuksia on vähennetty
- Kalusteiden uusimista ei tehdä vuoden 2024 aikana
- Tarvikemäärärahoja ei ole lisätty, vaikka kustannustaso on noussut
- Varhaiskasvatuksen ryhmiä muodostetaan toimintakaudelle 2023–2024 nykyistä vähemmän
- Päiväkotien kahden kasvattajan ryhmistä pyritään rakentamaan kolmen kasvattajan ryhmiä tilojen niin salliessa
- Varhaiskasvatuksen toiminnanohjeuksen järjestelmä uusitaan
- Esiopetuksen järjestämisen paikkoja vähennetään
- Palvelujen ostoja vähennetään
- taksoja ja maksuja korotetaan

Hyvinvoinnin hallinto

Hyvinvoinnin hallinnon tulosalue sisältää lautakunnan, hallinnon ja hankkeiden kustannuspaikat. Hyvinvoinnin hallinnon tulosalueelle hankkeiden kustannuspaikalle on arvioitu saatavan erilaisia erityisavustus- ja hanketuloja noin 406 000 €, mikä on selvästi kahta edellisvuotta vähemmän. Vuoden 2024 mahdollisesti haettavaksi tulevista hankkeista ei kuitenkaan vielä ole tietoja, joten tilanne saattaa muuttua vuoden kuluessa. Hankkeiden omavastuuosuuksia on kirjattu kunkin palvelualueen omille kustannuspaikoille. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kustannuspaikalle on varattu lapsiystävällinen kunta koordinaattorin palkkavarauksesta 20 %. Hallinnon ulkoinen toimintakate on 345 000 € eli muutosta 7,7 % (24 600 €).

Perusopetus

Perusopetuksen tulosalueen ulkoisen toimintakatteen raami käsitellään lautakunnassa ilman Honkalammen koulua. Ulkoisten tulojen on arvioitu kasvavan 25,4 % eli 46 000 €. Perusopetuksen ulkoiset kulut kasvavat 0,3 % eli 36 000 €. Ulkoinen toimintakate alittaa raamin 0,1 % (10 400 €).

Kun Honkalammen koulun tulot ja menot otetaan huomioon, kasvaa perusopetuksen toimintakate 0,9 %, ollen 11 835 300 €. Jos vuosikatteeseen vaikuttavat valtionosuudet huomioidaan, on ulkoisen vuosikatteen kasvu 0,6 % ollen 11 186 400 €.

Perusopetuksen oppilasmäärä pienenee selvästi alakouluissa tulevina vuosina, koska syntyneiden lasten määrä on laskenut rajusti. Vuoden 2024 aikana tehtävässä kouluverkkoselvityksessä on otettava kantaa perusopetuksen järjestämisen paikkoihin. Perusopetuksen

toiminnallisissa tavoitteissa keskitytään edelleen perustaitojen vahvistamiseen sekä kouluyhteisöjen turvallisuuden kehittämiseen.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen toiminnallisena tavoitteena ovat johtajuuden kehittäminen sekä talouden tasapainottaminen. Varhaiskasvatuksen laadun arviointia jatketaan Valssi-järjestelmällä, jonka ansiosta tiedolla johtaminen mahdollistuu entistä paremmin.

Varhaiskasvatusta järjestetään laadukkaasti tukemalla henkilöstön työhyvinvointia sekä ryhmärakenteita uudistaen niin, että osa kahden kasvattajan sisarusryhmistä muutetaan ikätasoltaan samanikäisten lasten ryhmiksi. Näissä ryhmissä tuetaan lasten tarpeita ikätasoisesti ja pedagogiikkaa vahvistaen. Ryhmät toimivat jatkossa kolmella kasvattajalla.

Säästöjä on haettu niin, että toimintakulut alittavat raamin 0,7 %. Toimintaa tiivistetään vuorohoidon ja kesäaikojen yhteydessä. Liperin alueella kaikki varhaiskasvatusikäiset lapset mahtuisivat syksyllä 2024 alkaen koulukeskuksen alueelle ja Penttilään, jolloin toimintaa voidaan toteuttaa merkittävästi nykyistä pienemmillä kustannuksilla. Tästä syystä Opintiellä olevan päiväkodin jatkoa tarkastellaan kevään aikana.

Esioppilaiden määrä vähenee jatkossa niin, että täydentävää varhaiskasvatusta tarvitsevat esioppilaat ohjataan päiväkotien esiopetusryhmiin. Pelkän esiopetuksen tarvitsevat oppilaat kartoitetaan alkuvuodesta ja tarvittaessa esiopetus järjestetään joustavasti alkuopetuksen kanssa yhteistyössä.

Varhaiskasvatuksen johtajuutta vahvistetaan, tavoitteena on saada päiväkoteihin apulaisjohtajat. Varhaiskasvatuksen sähköinen toiminnanohjausjärjestelmä uudistetaan kokonaan. Muutosvaiheessa entinen ja uusi ohjelmisto ovat siirtymävaiheen ajan yhtä aikaa käytössä, tästä tulee jonkin verran lisäkuluja, mutta pitkällä aikavälillä säästöjä saadaan uuden ohjelmiston myötä.

Varhaiskasvatuksen talousarviossa on varauduttu Lean-prosessiin siivous- ja ruokapalvelun toimialojen kanssa. Päiväkotien avustavia huoltoon liittyviä tehtäviä tekevien nimikkeet yhtenäistetään päiväkotihuoltajiksi.

Varhaiskasvatuksen tavoitteita kohti edetään nykytilan arvioinnilla sekä tulevaisuus selvityksellä. Varhaiskasvatuksen tulosalueen ulkoinen toimintakate vuodelle 2024 on 6 348 000 €, mikä alittaa raamin 0,7 %

(42 000 €). Asiakasmaksutulojen on arvioitu laskevan 3,3 % edellisestä vuodesta.

Opinto- ja vapaa-aika

Vuonna 2024 vapaa-aikapalvelujen toiminnallisina tavoitteina on suunnitelmallisen toiminnan lisääminen ohjelmien ja asiakirjojen kautta. Liikkumisohjelma ja liikunnan olosuhdeohjelma ohjaa kunnan liikuntapalvelujen toimintaa. Alkuvuodesta 2024 valmistuva nuorisohjelma ohjaa nuorisopalvelujen toimintaa ja vuonna 2024 tai 2025 valmistuva kulttuuriohjelma kulttuuripalvelujen toimintaa. Kunnan ja järjestöjen välistä yhteistyötä vahvistamaan laaditaan järjestökuntayhteistyön asiakirja.

Liikuntapalveluiden talousarvio pienenee vuoden 2023 talousarviosta. Vapaa-aikapalvelujen tulosalueen kokonaisuutta tarkastellessa vuoden 2023 nuorisotyön hankekulujen omavastuuosuuksia tullaan kattamaan liikuntapalvelujen puolelta. Vuodelle 2024 jätetään liikuntapalvelujen talousarvio n. 26 500 € pienemmäksi ulkoisen toimintakatteen osalta ja vastaavasti nuorisotyön talousarvio ylittyy, että saadaan tulot ja menot kohdentumaan oikein. Nuorisotyön toimintakatteen nousua paikataan tämän lisäksi n. 10 000 eurolla hyvinvointipalvelujen kokonaisuudesta. Nuorisotyön toimintakatteen nousua selittää palkankorotusten lisäksi hankkeiden omavastuuosuuksien nousu. Kulttuuripalvelujen osalta talousarvio noudattaa vuoden 2023 tasoa. Palkkojen ja kustannusten nousut katetaan kulttuuripalvelujen sisältä toimintarahoista.

Vapaa-aikapalvelujen puolella henkilömäärän on suunniteltu pysyvän samana. Osana talouden tasapainottamista kustannusten nousua on pyritty kattamaan vähentämällä tulosalueiden sisältä omia toimintamenoja sekä vähentämällä nuorisoavustuksia 1 000 € ja liikunta-avustuksia 4 000 €.

Kansalaisopiston, musiikkiopiston ja seutukirjaston talousarviot vuodelle 2024 kasvavat hieman. Musiikkiopiston kasvu on 2,8 % ja kansalaisopiston 7,1 %. Seutukirjaston maksusta ei vielä ole tarkennettua tietoa, ja talousarviossa on varauduttu vuoden 2023 tasoon.

Hyvinvointipalveluiden toimintakatteen ulkoisen laskennan arvio ja muutokset vuodelle 2024 on kuvattu seuraavaan taulukkoon.

	toimintakate €	muutos
hallinto	- 344 879	+ 7,7 %
perusopetus	- 11 835 314	+ 0,9 %
varhaiskasvatus	- 6 347 630	- 0,7 %
opinto- ja vapaa-aika	- 1 302 698	+ 1,9 %

yhteensä	- 19 830 521	+ 0,5 %
-----------------	--------------	---------

Yhteensä ilman Honkalammen

koulun tietoja	-19 254 345	0,0 %
-----------------------	--------------------	--------------

Hyvinvointipalveluiden talousarvio päivitetään lautakuntakäsittelyn jälkeen, kun sisäiset kustannukset on viety talousarvioon.

Valmistelija	Hyvinvointijohtaja
--------------	--------------------

Esittelijä	Hyvinvointijohtaja Lappalainen Riitta
------------	---------------------------------------

Päätösehdotus	Hyvinvointilautakunta päättää hyväksyä hyvinvointipalveluiden talousarvion vuodelle 2024 ja esittää sen kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle hyväksyttäväksi. Talousarviossa on käsitelty vain ulkoista toimintakatetta. Hyvinvointipalveluiden talousarvio on annetussa talousarvioraamissa.
---------------	---

Päätös	Hyväksyttiin päätösehdotus seuraavalla muutoksella: Hyvinvointipalveluiden talousarviokirjaan muutetaan varhaiskasvatuksen tavoitteista toimenpide "Päiväkoteihin nimetään apulaisjohtajat" muotoon "Päiväkoteihin on luotu johtamisen varajärjestelmä".
--------	---

Ote	Kunnanhallitus
Toimeenpano	Hyvinvointipalvelut
Tiedoksi	Talousjohtaja
Lisätietoja	Hyvinvointijohtaja p. 040 834 7185